

WESLEY JÁNOS LELKÉSZKÉPZŐ FŐISKOLA

ERDŐ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI KÖRNYEZETTAN
szakirányú továbbképzési szak

Szak vezetője: Prof. Dr. Bukovics István DSc
tanszékvezető egyetemi tanár

Budapest, 2011.

ERDŐ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI KÖRNYEZETTAN
szakirányú továbbképzési szak

- I. A szakirányú továbbképzés megnevezése:**
Erdő-és Mezőgazdasági Környezettan
- II. A létesítő intézmény neve:**
Wesley János Lelkészképző Főiskola
- III. A szakirányú továbbképzési szak képzési és kimeneteli követelménye:**
- 1. A szakirányú továbbképzés megnevezése:**
Erdő- és Mezőgazdasági Környezettan
szakirányú továbbképzési szak
 - 2. A szakképzettség oklevélben szereplő megnevezése:**
Erdő- és Mezőgazdasági Környezetbiztonsági Menedzser
 - 3. A szakirányú továbbképzés képzési területe:**
Természettudomány
 - 4. A felvétel feltétele, melyre a szakirányú továbbképzési szak épül:**
BA szintű végzettség. Nem természettudományi végzettségük részére kiegészítő modul.
 - 5. A képzési idő:**
4 félév
 - 6. A szakképzettség megszerzéséhez összegyűjtendő kreditek száma:**
120 kredit
 - 7. A képzés során elsajátítandó kompetenciák, tudáselemek, megszerezhető ismeretek, személyes adottságok, készségek, a szakképzettség alkalmazása konkrét környezetben és tevékenységrendszerben:**

A társadalom teljes környezete az alkotó természeti, illetve társadalmi, gazdasági, politikai és kulturális környezeti alrendszerek szoros kölcsönhatásán és kölcsönös meghatározottságán alapuló komplex, térben és időben dinamikusan változó rendszer. Ezen komplex dinamikai rendszer természeti értékeinek egyidejű megőrzése melletti fenntartható fejlődésének megteremtésének és hosszútávú biztosításának nélkülözhetetlen előfeltétele a környezeti komplex folyamatokat lokális, regionális és globális szinten értő, dolgozó, a célirányos csoportmunkákat irányítani tudó szociális érzékenységű és átfogó szemléletű, többek között környezet, erdő- és mezőgazdasági biztonsági és védelmi menedzser szakember jelenléte, alkotó közreműködése. Eddig ez az inter- és multidiszciplináris megközelítés, valamint a hatásos együttműködés a problémamegoldásban a komplex rendszert értő és felkészültségű szakemberek és kutatók hiánya miatt teljes körűen nem valósulhatott meg.

A képzés célja a társadalom valós igényei alapján az egységes, korszerű, fenntarthatósági szemléleten és magas szintű társadalmi ismereteken, valamint a gyakorlaton alapuló, az egyes szakterületek speciális feladataira rávilágító és felkészítő, kreatív tervezési, szervezési, irányítási és operatív munkavégzésre való képzés.

Tekintettel arra, hogy az erdő és mezőgazdasági feladatok és azok környezetbiztonsági összefüggései, kihívásainak menedzselése multi- és interdiszciplináris szemléletet követel, szinte egyedüli megoldásként a vonatkozó tudományos eredményeket és a tudományos módszereket, valamint a korszerű irányítás- és vezetéselméleteket, ismerő, azt alkalmazni képes szakember tud megfelelni ezen széles körű elvárásoknak. Ilyen szakemberek képzése valósul meg a szakirányú továbbképzési szak indításával.

A munkaerőpiacon való gyakorlati szakemberként való közvetlen részvételen túl cél a hallgatók felkészítése a megfelelő mesterképzésben való részvételre.

A képzés során elsajátítandó kompetenciák, tudáselemek:

- a társadalom teljes környezetben, a földfelszíni és felszín közeli szféráiban lejátszódó fizikai, kémiai, biológiai, táji és környezeti folyamatok megértése, kezelése;
- erdő és mezőgazdasági elméletek, azok védelmi kérdései, paradigmák, elvek megértése és tudatos gyakorlati alkalmazása;
- célorientált ágazati projektek kidolgozása, a megvalósulás folyamatának irányítása, a fenntarthatóság folyamatos érvényesítése;
- környezetbiztonsági, erdő és mezőgazdasági problémák felismerése és kommunikálása;
- erdő, mezőgazdasági és környezetbiztonsági irányultságú kutatások tervezése, lebonyolítása;
- a szakterületekre hatással lévő jogi és biztonsági szabályozások érvényesülésében való szerepvállalás és azok hatékonyságának kontrollálása és a szükséges visszajelzések megfogalmazása;
- a vezetés – és szervezéselmélet, az informatikai ismeretek és a menedzsment korszerű követelményeinek gyakorlati alkalmazása;
- a korszerű és hatékony környezettudatossági, és vidékfejlesztési ismeretek, eredmények köztudatban való elterjesztésének és meghonosodásának az elősegítése.

Személyes adottságok, készségek:

- önismeret, kreativitás, kreatív önkifejezési, verbális és nonverbális kommunikációs készség;
- irányítási és döntéshozási készség és képesség,
- stressztűrő-képesség,
- szocializáció és fejlett közösségi érzés;
- rugalmas gondolkodás és problémafelismerő, problémamegoldó készség;
- minőség iránti igény, felelősségtudat;
- idegen nyelvtudás.

8. A képzés során elsajátítandó ismeretkörök és a hozzájuk rendelt kreditértékek:

Elméleti blokk: 50 kredit

Természettudományos ismeretek (kémia, biológia, hidrológia, talajtan, földrajz, meteorológia, környezettan, Minőségirányítás, Jogi alapismeretek, Agrárpolitika és vidékfejlesztés, Kockázatelemzés, Vezetési, irányítási és szervezési ismeretek, Alkalmazott pszichológiai ismeretek, Szociológiai ismeretek – környezet- és vidékszociológia, Vállalkozói és marketing ismeretek, Agrárgazdaságtan, Mezőgazdasági piactudomány, Kommunikáció – kríziskommunikáció – verbális és nonverbális kommunikáció, EU ismeretek, Nemzetközi ágazati kapcsolatok.

Szakmai, gyakorlati blokk: 50 kredit

Környezet- és agrár jogi és szakigazgatási ismeretek, Élőhely-védelem, Környezet- és tájgazdálkodás, Környezet-, erdészeti, hal- és vadgazdálkodás, Környezetegészségtan, Közigazgatás - közigazgatási eljárás, Globális környezeti módosulások, Kertészeti termesztés, Allattenyésztési és takarmánygazdálkodási ismeretek, Szőlő- és gyümölcsstermesztés, Szántóföldi növénytermesztés, Növényvédelmi ismeretek, Ezen ágazatok környezetbiztonsági kérdései, Projektmenedzser ismeretek.

Erdő- és mezőgazdasági környezetbiztonsági terepgyakorlat: 10 kredit

9. A szakdolgozat kreditértéke: 10 kredit

TANTÁRGYI LEÍRÁSOK

1. TERMÉSZETTUDOMÁNYOS ALAPISMERETEK

(fizika, kémia, biológia, hidrológia, talajtan, földrajz, meteorológia, környezettan,)

Az anyag kettős természete, hullámok és korpuszculák. A teljes elektromágneses színekép és főbb jellemzőik (mikrohullámok; hőmérsékleti sugárzás; infra-, látható és uv. fény; röntgen és gamma sugarak). Részecskesugárzások, radioaktivitás. Sugárzások gyakorlati alkalmazása, dozimetriai alapfogalmak. Anyag-fény kölcsönhatások. Anyagvizsgálati műszerek és módszerek fizikai alapjai. „Energiatermelés”, és termodinamikai problémái. Energiahordozók, energiátárolás, energiagazdálkodás. Alternatív energiaforrások jelenlegi helyzete.

A természeti környezetben, mint nyitott rendszerben lejátszódó alapvető kémiai reakciók, biogeokémiai ciklusok ismertetése, továbbá ezen folyamatok reakciómechanizmusával, termodinamikájával, kinetikájával összefüggő ismeretek nyújtása. A víz szennyezői. Szervetlen és szerves szennyező anyagok a talajban. A légkör fotokémiai és kémiai reakciói. Ionok és gyökök a légkörben. A légköri oxigén reakciói. A légkör szervetlen szennyezői - CO₂, SO₂, NO_x, stb. A savas eső. A fotokémiai szmog képződése és hatása. Az elemek környezeti kémiája. Laboratóriumi felszerelés. Tömeg- és térfogatmérés. Laboratóriumi

alpműveletek: melegítés, bepárlás, szárítás, oldás, szűrés, ülepítés. Különböző töménységű oldatok készítése. Homogén és heterogén anyagi rendszerek vizsgálata. Határfelületi jelenségek, adszorpció. A pH mérése. Sók hidrolízise. Pufferoldatok vizsgálata. Csapadékképződéssel járó kémiai reakciók. Komplexképződéssel járó kémiai reakciók.

A környezetvédelem szempontjából szükséges alapvető biológiai ismeretek nyújtása, az embert, mint biológiai fajt és környezetét érő hatások által kiváltott reakciók biológiai alapjainak megismertetése. Az élővilág szerveződésének sajátosságai és környezeti következményei. A prokariota szervezetek és a környezeti tényezők kapcsolatának megismertetése, az élőrendszerek viselkedésének, működésének és szabályozásának megértetése. A prokarioták felépítése, anyagcseréjük típusai, asszimilációs és disszimilációs anyagcsere-utak kiépülése, energetikai hatékonyságuk sajátosságai. A mikroorganizmusok szaporodásbiológiája, tenyészfeltételeinek befolyásolása a környezetvédelem szempontjából (a mikroorganizmusok anyagcsere-közösségei). A genetikai információk átvitele, megváltoztatása és ennek ökológiai következményei, jelentősége (génsebészeti eljárások, transzgenikus élőlények). Az élőszervezetek és a környezeti tényezők kapcsolatának megismertetése, az életműködések szabályozásában szerepet játszó rendszerek, valamint az élő rendszerek viselkedésének, működésének megértetése. Közvetlen kölcsönhatások a mikroorganizmusok, a növények, és állatok, valamint az emberi tevékenység között.

Az időjárás és az éghajlat. A légkör jellemzői. A levegő nedvességtartalma, felhők. A levegő mozgása, szél. A levegő nyomása, sűrűsége. Légtömegek, időjárási jelenségek. A légkör termikus viszonyai, a légköri stabilitást befolyásoló tényezők. Meteorológiai viszonyok hatása a légszennyező anyagok terjedésére. Légszennyezési modellek jellemzése. Baleseti légszennyeződések kialakulásának általános jellemzői.

A hidrobiológia fogalma, tárgya, helye a tudományok rendszerében. A víz, mint közeg és környezeti elem. Vízmozgások. A vízi élőlények előfordulását befolyásoló fizikai és kémiai tulajdonságok. A vizek tipológiája: vízforgalmi, habituális és hasznosítási típusok. A víztér, mint élőhely: élettípusok és életformatípusok. A hidrobiológia fő témaköreinek áttekintése (tudománytörténet, a vízi élőlények jellemzői és előfordulásukat befolyásoló tényezők, gyakorlati hidrobiológia), különös tekintettel a legújabb kutatási eredményekre. Vízi és vizes élőhelyek. A víz és az üledék. Az üledék keletkezése, fajtái, minősége. Az üledék élővilága. Anyagforgalom és energiaáramlás a vízben és az üledékben.

A táj fogalma. A táj különböző definíciói. A földrajzi táj felépülése, alkotó anyagi és energetikai komponensei. A táj térbeli és funkcionális szerkezete. A táj tér- és időbeli dinamikája, stabilitása, invariáns rendszerei. A táj morfológiai egységei. A földrajzi táj alatti és feletti szerveződési szintek. A táj dinamikája prognosztizálásának alapjai. Tájjelvek. Az epigeoszféra övezetes felépülése. Magyarország tájai, kistájai. A táji szemléletmód jelentősége a racionális környezetgazdálkodás tudományos megalapozásában.

Földünk és kozmikus környezetünk. A környezet, a környezetvédelem, a környezettudomány és az ökológia fogalma. A táj fogalma, morfológiai egységei. Ember és a természet közötti kapcsolat a kezdetektől napjainkig. Az emberi tevékenység káros hatásai. A talaj, a víz és a levegő szennyeződése. Globális környezeti problémák: üvegházhatás, ózonréteg vékonyodása, savas esők, füstköd. A megváltozott környezeti feltételek hatása az emberi egészségre. Biológiai sokféleség megtartásának szükségessége, az emberiség felelőssége és feladatai. Hulladékgazdálkodási értékrend. Környezet és társadalom. Fenntartható fejlődés.

Kötelező és ajánlott irodalom:

- Újfaludi L.: Környezeti problémák természettudományos alapjai
- Nyilas I. - Varga Klára: Mérések a környezetvédelem fizikai alapjai c. tárgyhoz
- Kiss F. – Vallner J: Környezeti kémia (Segédlet) 1999.
- Papp S. – Rolf K.: Környezeti kémia. 2004.
- Gál B.: Biológia. A sejt és az ember biológiája. Mozaik Kiadó, Szeged. 2004.
- Halász László: ÁBV meteorológia. ZMNE kézirat, 2004.
- Felföldy L.: A vizek környezettana. Általános hidrobiológia. – Mezőgazdasági Kiadó, Budapest. 1981.
- Galambos J.: Tájökológia. Egyetemi jegyzet. Kertészeti Egyetem 1985.
- Marosi S. - Somogyi S. (szerk): Magyarország kistájainak katasztere. MTA FKI, Budapest, I-II. köt. p. 1023, 1991.
- Kiss Ferenc – Vallner Judit: Környezettudományi alapismeretek, a Természettudományi alapismeretek tankönyvben (Iszály Ferenc szerk.) 2000.

2. MINŐSÉGIRÁNYÍTÁS ALAPJAI

A minőség fogalma és értelmezése. A minőségellenőrzés, minőségbiztosítás, minőségirányítás fogalom és kapcsolatrendszere. A minőségirányítási rendszerek alapszabványai. A minőségirányítás dokumentációs rendszere, a rendszer auditálása, akkreditálás. A TQM és az EFQM modell főbb jellemzői.

A minőségfejlesztés és megvalósítás területén használatos eljárások és módszerek: problémamegoldó technikák (brainstorming, NCM, 635, Delphi módszer, kaizen, PDC, 5S, stb.), minőségfejlesztéshez használatos technikák (adatgyűjtés és elemzés, Ishikawa diagram, Pareto analízis, korrelációs diagramok, fa-diagram, benchmarking, SPC, stb.), hibamegelőzői módszerek (QFD, FMEA, Poka-yoke, stb.). A HACCP fogalma és alkalmazása az élelmiszergazdaságban. A minőségügy jogi kérdései: fogyasztóvédelem, termékfelelősség, jogharmonizáció, az új megközelítés EU irányelvei. Minőségi díjak, áru és védjegyek.

Kötelező és ajánlott irodalom:

- Dr. Szigeti F. - Dr. Végső K.: A minőségirányítás alapjai., Egységes jegyzet. NYF 2004. január 19.
- Dr. Bálint Julianna: Minőség – tanuljuk, tanítsuk és valósítsuk meg. TERC KFT., Budapest, 2001.
- Dr. Koczor Zoltán: Minőségirányítási rendszerek fejlesztése. TÜV Rheinland Akadémia, Budapest, 2001.
- Györi Z.: Minőségirányítás az élelmiszergazdaságban. Primom, Nyíregyháza, 2002.
- Dr. Juhász Csaba: Minőségbiztosítás a mezőgazdaságban. Mezőgazdasági Szaktudás Kiadó, Budapest, 2001.

3. JOGI ALAPISMERETEK

A jog fogalma, szerepe, a jogforrások. A Magyar Köztársaság Alkotmánya. A helyi önkormányzatok. A közigazgatási hatósági eljárás. A jogképesség és a cselekvőképesség. A jogi személy. Az alapvető emberi és állampolgári jogok. A tulajdonjog. A haszonélvezeti jog. A kártérítés. A szerződés. Néhány „nevesített” szerződéstípus. A szociális intézményrendszer jogi kereteinek vázlata. Az Európai Unió.

Az alapképzés ismereteire valamint a környezetvédelmi általános képzésre építve a környezet és gazdaság kapcsolatának bemutatása. A környezetvédelmi szabályozás elméleti és gyakorlati összefüggései. Környezeti hatások és kockázatok. Környezetpolitika. Ezen ismeretekre alapozva a hallgató legyen képes eligazodni, a tételes szakmai tudás, az általános elvek, a szabályozási formák, az anyagi jog, és az eljárási jog területén egyaránt.

Kötelező és ajánlott irodalom:

- 1949. évi XX. törvény: A Magyar Köztársaság Alkotmánya
- A Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény
- A helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény
- Tóth Judit: Jog és közigazgatás. Wesley János Kiadó, Budapest, 1999.
- Dr. Balás István: Jogi alapismeretek. Wesley János Kiadó Bp. 2004.
- Bódig – Szabadfalvi – P. Szabó - Szabó M. – H. Szilágyi – Takács – Zódi: Bevezetés a jog- és államtudományokba. 2001.
- Bándi Gyula: Környezetvédelmi jog. 1996.
- Szabó M.: Tudomány–jogtudomány–joggyakorlat

4. AGRÁRPOLITIKA ÉS VIDÉKFEJLESZTÉS

Ágazati politikai és gazdaságtani ismeretek. Agrárpolitika, agrárprotekciónizmus. Az agrárszabályozás célja és eszköztársa. A gazdasági integráció. A közös agrárpolitika rendszere: Az EU agrárpolitikájának változása a kezdetektől napjainkig. Az EU üzemosztályozási rendszere. A friss zöldség- és gyümölcs piac szabályozása. A TÉS-ek szerepe a friss zöldség és gyümölcsértékesítésben. A feldolgozott mezőgazdasági termékek kereskedelmének szabályozása. Az EU agrárpolitikájának és strukturális politikájának kapcsolata, strukturális alapok. Agrárkörnyezetvédelem és támogatása. Az Új Magyarország Fejlesztési Terv és az Új Magyarország Vidékfejlesztési Terv kapcsolódása az uniós politikákhoz. A vidékfejlesztés elméleti kérdései. A vidéki gazdaság és társadalom működése. A vidék természeti erőforrásai és kulturális öröksége. A földhöz kapcsolódó társadalmi és gazdasági kérdések. Többfunkciós mezőgazdálkodás és erdőgazdálkodás. Alternatív (fenntartható) gazdálkodás. Mezőgazdasági termékek feldolgozása. Az agrárpiacon és a szövetkezetek. Vidéki turizmus. Vidéki kisipar és szolgáltatások. Vidéki vállalkozások. Vidéki infrastruktúra, közszolgáltatások szervezése. Faluépítészet, falumegújítás. Vidéki népesség, foglalkoztatás és esélyegyenlőség. Vidéki társadalom, közösségek és önszerveződés. Innovációk a vidékfejlesztésben. Vidékpolitikák. A vidékpolitika értelmezése és tartalma. Az Európai Unió vidékpolitikája. Vidékfejlesztési politikák különbözőségei. A magyar vidékpolitika jellemzői. Aprófalvak és tanyák sajátos fejlesztési feladatai.

Kötelező és ajánlott irodalom:

- Halmai P. (Szerk): Az Európai Unió agrárrendszere - Mezőgazda Kiadó, Budapest, 2004
- Buday Sántha A.: Agrárpolitika – vidékpolitika. A magyar agrárgazdaság és az Európai Unió. Dialóg Campus Kiadó, Budapest-Pécs 2001.
- Kovács Teréz: Vidékfejlesztés. Dialóg Campus Pécs, 2003.

5. KOCKÁZATELEMZÉS

A tantárgy célja olyan módszerekkel és eljárásokkal megismertetni a tárgy hallgatóját, amelyekkel bármely környezetbiztonsági kockázati jelenség, kockázati rendszer kockázatának értékelésében, szabályozásában és irányításában tevékenyen és kezdeményezően részt tud venni.

A kockázat fogalma. Kockázat és társadalom. Valószínűségi és nemvalószínűségi kockázat. Intuitív magyarázat és logikai értelmezés. A nemkívánatos esemény. Alapfogalmak. A hibafa. Az esemény kockázatelemzési fogalma. Indexek. Eseménytartalom. Eseményosztály. Logikai, szomszédsági, megbízhatósági és primattribútumok. Franklin paraméterek. Állapotrendszer. Kritikus pont fogalma és meghatározása. Kockázatkezelési stratégiák. A Shannon-modell. Környezetbiztonsági szemlélet. Katasztrófamodellek. Klímatis adaptáció. Sejtautomata-modell. Számítástechnikai vonatkozások.

Kötelező és ajánlott irodalom:

- Varga Tamás: Matematikai logika kezdőknek I. II. Kötet. Tankönyvkiadó Budapest, 1966.
- Havas Ádám: Kockázatelemzés: mágia vagy tudomány? Iskolakultúra: 1993/23. 21. old.
- Bukovics István: Klímapolitikai döntések katasztrófavédelmi problematikája és kockázatelemzési alapjai. Magyar Tudomány. 2005/7, 842 - 848 old.
- Himmelblau, D. M.: Hibafelismerés vegyi üzemekben. Műszaki Könyvkiadó, Budapest, 1984.

6. VEZETÉSI, IRÁNYÍTÁSI ÉS SZERVEZÉSI ISMERETEK

Az alapvető szervezési és vezetési ismeretekre építve a hallgatók képesek legyenek elsajátítani napjaink leginkább használt eljárásait, melyek a vezetővé válás során szükségesek és azokat a környezetbiztonsági struktúrákban alkalmazni.

Szervezés- és vezetéselméleti irányzatok történeti áttekintése. A vezetés és irányítás, mint folyamat. A vezetés, mint emberi tevékenység. Az egyes szintekhez tartozó feladatok, jellegzetes helyzetek a környezetbiztonság területén. Munkamegosztás, együttműködés a szervezetekben. A tervezés, a vezetői információs rendszerek és a vezetői döntéshozatal. Korszerű vezetési formák, stílusok, módszerek. Normatív szabályozás, koordinatív vezetés, cél- és teljesítményorientáltság, vezetői alkalmasság. A civil szféra módszereinek alkalmazása a környezetbiztonság területén. A szervezet, szervezeti átalakulások, szervezeti életutak. Tudásmenedzsment, folyamatmenedzsment, krízismenedzsment.

Leadership és menedzsment. Szervezetelméleti irányzatok. Szervezeti formák és sajátosságok. Egyén és csoport a szervezetben. Vezetői feladatok, funkciók és képességek. Vezetési stílusok és eszközök. Vezetés és tervezés (SM). Szervezeti változások vezetése (VM). Konfliktusok kezelése (KM)

Kötelező és ajánlott irodalom:

- Bögel-Ható-Husztli-Keresztes-Zárda: Szervezési és vezetési ismeretek. Elmélet és gyakorlat informatikusoknak. Számalk Kiadó, Budapest, 2001.
- Közigazgatási és integrált rendészeti vezetési ismeretek II. kötet: Integrált rendészeti vezetési ismeretek. Rendészeti Szakvizsga Bizottság, Budapest, RTF, 2005.

- 2004. évi törvény a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól.
- Nemes Ferenc: Vezetési ismeretek és módszerek. BKE Vezetőképző Intézet, 2003.
- Bakacsi Gyula: Szervezeti magatartás és vezetés. Aula, Budapest, 2004.
- Dobák Miklós: Szervezeti formák és vezetés. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2006.

7. PSZICHOLÓGIAI ISMERETEK

A pszichológia egyes részterületeinek bemutatása, az ismeretek gyakorlati felhasználhatóságának szemléltetése. A következő évben oktatott pszichológiai tárgyak (Személyiséglélektan, Szociálpszichológia) megalapozása. A lelki jelenségek általános ismérveinek elsajátítása.

A katasztrófhelyzetek definíciója, közös jellemzői, ezek hatása a pszichikum működésére. A szorongás, a félelem, a megijedés differenciált pszichológiai ismérvei. A félelem természete, a pánikmagatartás kialakulásának fejlődés-lélektana, a pánikállapotra való hajlam. A megelőzés, a kezelés és a rehabilitáció klinikai ismérvei. A tömegpánik kialakulásának idői, faktorai és környezeti feltételei. A felkészülés főbb területei és formái.

Kötelező és ajánlott irodalom:

- Pszichológia. Szerk: Dr. Geréb György
- D.O. Hebb: A pszichológia alapkérdései
- Florence Littauer: Személyiség plussz.
- Kémenczy Iván: Tömegkatasztrófák pszichológiai hatásai. Zrínyi Kiadó, Budapest, 1980.
- Barlai R. – Kövágó Gy.: Válság (katasztrófa) kommunikáció. Petit Real Könyvkiadó, Budapest, 1996.

8. SZOCIOLÓGIAI ISMERETEK – KÖRNYEZETSZOCIOLÓGIA

A szociológia helye és szerepe a társadalomtudományokban, a szociológia kialakulása, interdiszciplináris kapcsolatai. A kurzus során a tanuló ismereteket szerez a szociológiában alkalmazott szakszerű empirikus vizsgálati módszerekről, a magyar társadalom szerkezetéről, rétegződési és egyenlőtlenségi kérdésekről. A kurzuson szó van a történeti változások a társadalom szerkezetében; a társadalmi mobilitás, nemzet, etnikai csoport, kisebbségek, a kiemelt demográfiai csoportok: nők, idősek, gyermekek, fiatalok szociológiájáról. A kurzus tárgykörébe tartoznak még a falu és város, a család, családtípusok, az életmód, normák, értékek; az életmód változásai és a deviancia kérdései.

A környezetszociológia fogalma, tárgya és módszerei. A környezetszociológia helye a tudományok rendszerében, kapcsolata más tudományokkal. A környezetszociológia kutatási módszerei. A környezetszociológia nemzetközi trendje, kutatásai, kutatási eredményei. A környezetszociológia hazai vonatkozásai. Gazdaság és társadalom kölcsönhatásának jellegzetességei, folyamata, változásai, ezek hatása a természeti környezetre. A környezetügyi feladatmegosztás. Társadalmi aktivitások a környezetvédelemben. A társadalmi környezetszennyezés. Környezettudatosság. A környezeti tudat szükségessége. A környezeti tudat formáló programok és technikák a civil társadalomban. A médiumok szerepe és felelőssége a környezeti tudat alakításában. Az EU és a környezeti tudat változásának alternatívái.

Kötelező és ajánlott irodalom:

- Csepeli György: Szociálpszichológia, Osiris, Budapest, 1997.
- Andorka Rudolf: Bevezetés a szociológiába, Osiris, Budapest, 1997.
- Farkas Péter: Település és környezetszociológia, Budapest, Pázmány P. Tud. Egy. 1999.
- Albert József – Farkas János: Környezetszociológia, Veszprém, VEK, 1997.

9. VÁLLALKOZÓI ÉS MENEDZSMENT ISMERETEK

A gazdasági és társadalmi élet alapfogalmai, szükséglet, gazdálkodás, újratermelés. A szükséglet kielégítés szintjei és mechanizmusa. Jövedelmek és szükségletek, ártermelés és a piacgazdaság kialakulása. Munka, munkamegosztás, a gazdasági élet szektorai. Mérés a gazdaságban. A pénz kialakulásának mechanizmusa. A klasszikus és modern pénz. A piac törvényszerűségei. Ártermelés és piacgazdaság. A gazdaság mikrorendszere, háztartás, non-profit szervezetek, közüzemek. A vállalkozás, a mikrorendszer integrációja. A gazdaság makrorendszere. Az állam szerepe a gazdaságban. Az ágazati rendszer. A gazdaság nemzetközi kapcsolódása. Ár és pénz a modern gazdaságban. Árelméletek, pénzelméletek. Infláció. Pénzforgalom szabályozása. A bankrendszer. Bér, profit, jövedelmek. Az állam szerepe, adórendszere. Az állam támogatási rendszere. Üzleti vállalkozások. Monopóliumok. Nemzetközi vállalatok és a globalizáció. Szervezeti alapismeretek, non-profit és profit orientált szervezetek fejlődése és működése. Menedzsment ismeretek. A menedzsment rendszer fejlődése: tulajdonosi menedzsment, stratégiai menedzsment, termelésmenedzsment, pénzügyi menedzsment, marketing menedzsment, humánmenedzsment, szakmenedzsmentek, csődmenedzsment. A gazdaság nemzetközi integrációja. Globalizáció a világgazdaságban. Az Európai Unió gazdasági céljai és gazdasági mechanizmusa. A nemzetgazdaság minősített időszakos teljesítőképességének és a gazdaságmozgósítás tervezésének módszerei. A marketing meghatározó szerepének értelmezése. A marketinggondolkodás és kialakulása. A piaci lehetőségek mérlegelése. A piaci környezet elemzése. A fogyasztói és a szervezeti piac jellemzői. Tervek és a tervezés információbázisa. Célok és tervek. A kínálatdifferenciálás tervezése. A tervezést támogató információs rendszer. A marketingprogram megvalósítása. Termékpolitika. Árpolitika. Az értékesítés rendszere. Elektronikus kereskedelem. Marketingkommunikáció. Működési keretek. A marketingtevékenység vezetése és szervezése. Vállalati magatartásszabályozók.

Kötelező és ajánlott irodalom:

- Samuelson-Nordhaus: Közgazdaságtan I-II-III. KJK, Budapest, 1998.
- Egri Imre – Hegedűs László: Gazdasági alapismeretek (Jegyzet és munkafüzet). Stúdium, 2004.
- Egri Imre: Vállalkozási ismeretek (Könyv és munkafüzet). Debreceni Egyetem, 2004.
- Hegedűs László: Marketing ismeretek. Stúdium, 2004.
- Egri Imre: Menedzsment ismeretek. Stúdium, 2004.

10. AGRÁRGAZDASÁGTAN

Az agrárgazdaság nemzetgazdasági helye és főbb kapcsolatai. Az agrárgazdaság nemzetgazdasági helyét meghatározó tényezők vizsgálata, az élelmiszer-termelés kibocsátási és ráfordítási kapcsolatainak elemzése (ÁKM), a mezőgazdasági termelés sajátosságai. Az

agrárgazdaságtan közgazdasági alapösszefüggései, piacgazdaság főbb elemei a mezőgazdaságban

A kereslet és a kínálat értelmezése a mezőgazdaságban, fogyasztó magatartás, az Engel törvény. A rugalmasságok jelentősége és felhasználhatósága az agrárium kereslet-kínálati viszonyainak elemzésében. A termékpiacok szereplői. Erőforrások a mezőgazdaságban. A termőföld nemzetgazdasági jelentősége. A földértékelés. A munka és a munkaerő mezőgazdaságban betöltött szerepeinek, összefüggéseinek elemzése, közgazdasági hatásuk vizsgálata. Foglalkoztatási helyzet a vidéki térségekben. Erőforrások a mezőgazdaságban. A műszaki fejlesztés fontosságának és összetevőinek hatása, elemzése. A gépesítés, mg. energiagazdálkodás, mg. építészeti, genetikai munka és a kemizálás jellemzői. A műszaki fejlesztés komplexitása. Innováció a mezőgazdaságban. A termékpálya egyes elemeinek értelmezése, a kapcsolatrendszer vizsgálata. Az agrobiznisz jelentősége.

Az agrárpiacon közgazdasági szabályozása. Az ár és a piaci viszonyok vizsgálata, az élelmiszertermelés közgazdasági szabályozása. A pókháló tétel. Agrárpolitikai alapvetések, agrárpolitikai stratégiák. Az agrárpolitikák általános vonásai, cél- és eszközrendszere. Agrárpolitikai stratégiák. A magyar és a külföldi agrárpolitikák bemutatása, a hasonlóságok és a differenciák elemzése. Alkalmazott agrárpolitika. A struktúrapolitika, a piacpolitika és az árpolitika összefüggései. A termékárakat befolyásoló árpolitikai beavatkozások elemzése (függvényanalízis). Az ütközőkészletek elvének jelentősége, alkalmazása. Az agrárpiacon rendtartás. Az agrárpiacon rendtartás EU és hazai intézményrendszere, a működési mechanizmus bemutatása. Külkereskedelmi szabályozás. A komplex vidékfejlesztési programok támogatási háttere. A versenyképesség értelmezése mezőgazdaságban.

Kötelező és ajánlott irodalom:

- Szénay L. – Villányi L. : Agrárgazdaságtan. Mezőgazdasági Szaktudás Kiadó, Budapest, 2000.
- Villányi L. – Vasa L. (szerk): Agrárgazdaságtani fogalmak. Tantárgyi segédlet. 2006.
- Halmai P. (szerk.): Az Európai Unió agrárrendszere. Mezőgazda Kiadó. Budapest. 2002.
- Buday-Sántha A.: Agrárpolitika — vidékpolitika. A magyar agrárgazdaság és az Európai Unió. Dialóg Campus Kiadó. Budapest-Pécs 2001.

11. MEZŐGAZDASÁGI PIACGAZDASÁGTAN

A mezőgazdasági piac lényege, piaci mechanizmusai. A mezőgazdasági kereslet kínálat alapvető összetevői, részpiacok, részpiacok közötti összefüggések, piaci formák. A mezőgazdasági vállalkozások, vállalkozások formái, termelési költségek, tökéletes és tökéletlen verseny. Teljesítményének mérése, ciklikus növekedés, egyensúlyi zavarok, közösségi tevékenységek, közösségi finanszírozás, az állam mint piaci szereplő, a kormányzat gazdasági feladatai, a gazdaságpolitika eszközrendszerei. A pénz lényege, a pénzügyi közvetítés szerepe, a monetáris irányítás rendszere, a hitelpiac mechanizmus, pénzügyi piacok működése, értékpapírok, értékpapír piacok működése, az államháztartási rendszer költségvetési politika, devizagazdálkodás, devizapolitika. A mezőgazdaságim politika változásai Magyarországon. Az EU mezőgazdasági politikája.

Kötelező és ajánlott irodalom:

- Kurtán L.: Piacgazdaságtan. ELTE, Eötvös Kiadó, Budapest, 2001.
- Honvári J.: XX. századi magyar gazdaságtörténet. Budapest, Aula Kiadó, 2006.
- Kurtán L.: Közgazdaságtan. Egyetemi tankönyv. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 2003.

12. KOMMUNIKÁCIÓ – KRÍZISKOMMUNIKÁCIÓ - NONVERBÁLIS KOMMUNIKÁCIÓ

Ismerjék meg a hallgatók azokat a pszichológiai, verbális és nonverbális kommunikációs törvényszerűségeket, melyek alapján eredményesen elsajátíthatják a veszélyhelyzetekben célszerű viselkedési, közlési, befolyásolási mintákat, módszereket.

A verbális kommunikáció. Kommunikációs kódrendszerek. A kommunikáció szintjei és célrendszere. Kommunikációs alapfunkciók, információs funkció, érzelmi funkció, motivációs funkció, ellenőrzési funkció.

Nonverbális kommunikáció. Arcolvasás, arcelemzés. Az arc morfológiai jegyei. Arcüzenetek értelmezése. A testbeszéd főbb megnyilvánulási formái különböző élethelyzetekben. A nonverbális kommunikáció tudatos alkalmazása A stressz fogalma, jelentősége, nonverbális vonatkozásai. A stressz-kezelés. Arc- és testüzenetek a mindennapi gyakorlatban.

A krízis, a válság, a veszélyhelyzet fogalma és jellemzői. A krízis kommunikáció fogalma, célja, alapfeladatai és fő területei. A célközösségek felosztása : korosztályos és sajátos célcsoportok, családok veszélyhelyzetben. A túlprodukciós célközösség, tömeg, tömegpánik, a megelőzés kommunikációs módszerei. A kríziskommunikáció eszközei, az információáramlás irányai, tartalma. Kommunikációs formák. A kommunikációs zaj, a rémhír és terjedésének mechanizmusa, a globalizált informatika, mint kommunikációs veszélyforrás. Módszerek, ajánlások kríziskommunikációs eljárásokra.

Kötelező és ajánlott irodalom:

- Siklaki István: A szóbeli befolyásolás alapjai. Tankönyvkiadó, Budapest, 2.kiadás, 1955.
- Aronson E.: A társas lény. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1996.
- Dr. Barlai Róbert és Kővágó György: Válság – (katasztrófa) kommunikáció. Petit Real Könyvkiadó, Budapest, 1996.
- dr Zellei Gábor: Katasztrófapszichológia. CEDIT Kft, 1995.
- Zsebők Lajos: Válságkommunikáció a víziközmű-szolgáltatásban. Fejérvíz Rt., Székesfehérvár
- Dr. Zellei Gábor et al.: Munkahelyi tűzvédelem, 9.13. fejezet. Verlag Dashöfer, 2000-2005.
- Csapatpszichológia. Zrínyi Katonai Kiadó, Budapest, 1993. (ZMNE könyvtár)
- Fekete Ferenc – Sándor Imre: Válságkezelés és kríziskommunikáció. Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem kiadása, 1997.
- Szabó K.: Kommunikáció felsőfokon. Kossuth Kiadó, Budapest, 2001.

13. EU ISMERETEK

Az egységes Európa gondolat politikai, gazdasági gyökerei, az egységesülés kezdeti lépései. Az Európai Közösségek kialakulása, a továbbfejlődés útjai. A Párizsi és Római Szerződések. Az Egyesülési Szerződés és az Egységes Európai Okmány; Nemzetközi gazdasági szervezetből nemzetközi politikai szervezetté válás folyamata. 1992. Maastricht, az Európai Unió Szerződés elfogadása, majd ratifikálása, az Európai Unió létrejötte. A három pillérre épülő Európai Unió modellje. Az Amszterdami Szerződés; Az Európai Unió intézményrendszere. Az Európai Tanács a tagállamok legmagasabb szintű találkozási pontjából a közösség legfőbb döntéshozó szervévé válásának folyamata, az Európai Tanács politikai szerepe. Az Európai Unió Tanácsának funkcionálisan rétegződő modellje. Eljárási módok, szavazási módok a Tanácsban; A szupranacionális bürokráciára épülő kormányközi együttműködést biztosító Európai Bizottság felépítése és összetétele. Az európai biztosok és az európai bizottsági apparátus működési modellje, funkciók és hatáskörök a Bizottságban; Az Európai Parlament vitafórumból felelős döntéshozó szervvé válásának útja, a hatáskörök bővítésének folyamata. A Parlament hatáskörei. A parlamenti képviselők jogállása. Európai politikai pártok parlamenti csoportjai, csoportközi csoportok. Az európai érdekcsoportok rendszere; Az autonóm jogrendszerként létező közösségi jog, mint a jogszabályok szervezett és strukturált rendje, amelynek saját forrásai, intézményei és eljárási módjai vannak. A luxemburgi Európai Bíróság, az Elsőfokú Bíróság és a Főügyész Hivatal szerepe, felépítése, módszerei, eljárási módjai. A közösségi jog közvetlen hatálya, elsőbbsége, az előfoglalás és a jogharmonizáció kérdései; Egyéb Uniók szervezetek. Az Európai Közösségek Számvevőszéke. Az Unió Szerződés által fő szervvé vált Számvevőszék feladat-és hatásköre. Az Európai Központi Bank és az Európai Beruházási Bank A Gazdasági és Szociális Bizottság tanácsadó, véleményező, konzultatív szerepe. A Régiók Bizottságának feladatköre, az Európai Unió regionális politikája; Gazdasági és Monetáris Unió. A monetáris integráció kialakulása, a közös pénz előnyei. Az Európai Unió költségvetése. Az Unió intézmények szerepe a költségvetés előkészítésében, elfogadásában és ellenőrzésében; Közös politikák és közösségi tevékenységek az Európai Unióban. Kereskedelem és versenypolitika. Mezőgazdasági és halászati politika. Közös közlekedési politika és transzeurópai hálózatok. Foglalkoztatás-és szociálpolitika. Ipar-, energia-, és kutatás-fejlesztési politikák. Környezetvédelem, fogyasztóvédelem és egészségügyi politikák. Oktatási és kulturális politikák.

Kötelező és ajánlott irodalom:

- Horváth Zoltán: Kézikönyv az Európai Unióról. Magyar Országgyűlés, Budapest, 2001.
- Navracsics Tibor : Európai belpolitika. Korona, 1998.
- Kende Tamás : Európai közjog és politika. Osiris-Századvég, 1995.
- Az Európai Bizottság éves jelentése Magyarország előrehaladásáról a tagság felé. 1997,1998,1999,2000.2001.
- Európa A-tól Z-ig. Az Európai Integráció Kézikönyve. Európai Bizottság, 1997.

14. NEMZETKÖZI ÁGAZATI KAPCSOLATOK

Alapfogalmak. A külgazdasági kapcsolatok általános kérdései. A nemzetközi kereskedelem elméletei. Külgazdasági nyitottság. A nemzetgazdaság szerkezeti és gazdaságpolitikai nyitottsága. A kiterjesztett nyitottság-elmélet. A kereskedelempolitika eszközrendszere (vám, szubvenció, nem tarifális korlátozások, mennyiségi korlátozások, közvetett exportösztönzés).

Az áruforgalmi export és import folyamatok változása. Külgazdasági pénzügyek. Valuta és deviza fajtái. Valutaárfolyam, az árfolyam hatásai. A pénz- és tőkepiacok kialakulása és tagozódása. A pénz- és tőkepiaci ügyletek fő típusai. Az értéktőzsde és a devizatőzsde. A valutáris likviditás. Külgazdasági mérlegek. Ágazati Kapcsolatok mérlege. A külgazdasági kapcsolatok államközi szabályozása. Centrum, periféria, félperiféria. A kitörés feltételei a félperifériális helyzetből. A külgazdaság komplex elemzésének módszertana. A magyar külkereskedelmi termékforgalom statisztikai módszertana.

Kötelező és ajánlott irodalom:

- Dr. Lakos I. – Dr. Szivi J.: Külgazdaságtan; Külkereskedelmi Oktatási és Továbbképző Központ; 2005.
- Chikán Attila, et.al.: Vállalatgazdaságtan. Aula, 1998.
- Czakó Erzsébet: Vállalati stratégia, stratégiai menedzsment. Vezetéstudomány, 1994. 3. sz.
- P. A. Samuelson – W. D. Nordhaus: Közgazdaságtan. I-III. kötet. KJK, Bp. 2000.
- Solt K.: Makroökonómia. Tri – Mester kiadó, Tatabánya, 1997.

15. (KÖRNYEZET- AGRÁR) JOGI, SZAKIGAZGATÁSI ALAPISMERETEK

A jog fogalma, szerepe, a jogforrások. A Magyar Köztársaság Alkotmánya. A helyi önkormányzatok. A közigazgatási hatósági eljárás. A jogképeség és a cselekvőképesség. A jogi személy. Az alapvető emberi és állampolgári jogok. A tulajdonjog. A haszonélvezeti jog. A kártérítés. A szerződés. Néhány „nevesített” szerződéstípus. A szociális intézményrendszer jogi kereteinek vázlatja. Az Európai Unió. A Magyar Köztársaság alkotmányos berendezkedése, az Alkotmány. Az alapvető jogok és kötelezettségek, ezek érvényesülésének garanciái. Az államhatalmi szervek rendszere, jellegük, egymáshoz való viszonyuk. Az Országgyűlés, a Kormány, a Köztársasági elnök, jogvédelmi szervek, ÁSZ és az önkormányzatok. A közigazgatás az állami funkciók rendszerében, a közigazgatás rendeltetése és feladatai. A közigazgatás szervezetrendszere. Önkormányzati igazgatás. Köztisztviselői igazgatás. A közigazgatás működése. A védelmi igazgatás kialakulása, fejlődése, főbb területei, szervezeti rendszer és feladatai. Az alapképzés ismereteire valamint a környezetvédelmi általános képzésre építve a környezet és gazdaság kapcsolatának bemutatása. A környezetvédelmi szabályozás elméleti és gyakorlati összefüggései. Környezeti hatások és kockázatok. Környezetpolitika. Ezen belül agrárjog feladata mindazon szerződések kidolgozása, rendszerezése és oktatása, melyek a termőföld hasznosítás, a földművelés és állattenyésztés, mezőgazdasági termékértékesítés és a termelési, feldolgozási, valamint értékesítő szervezeti struktúra szabályozása alkalmas. Ilyenformán agrárjog feladata a mezőgazdasági tevékenység támogatásával, a mezőgazdasági termelési és feldolgozási tevékenység hitelezésével és a mezőgazdasági termelés biztosításával összefüggő jogintézmények és jogviszonyok tárgyalása is. Ezen ismeretekre alapozva a hallgató legyen képes eligazodni, a tételes szakmai tudás, az általános elvek, a szabályozási formák, az anyagi jog, és az eljárási jog területén egyaránt.

Kötelező és ajánlott irodalom:

- 1949. évi XX. törvény: A Magyar Köztársaság Alkotmánya
- A Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény
- A helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény
- Tóth Judit: Jog és közigazgatás. Wesley János Kiadó, Budapest, 1999.
- Dr. Balás István: Jogi alapismeretek. Wesley János Kiadó Bp. 2004.

- Bódig – Szabodfalvi – P. Szabó - Szabó M. – H. Szilágyi – Takács – Zódi: Bevezetés a jog- és államtudományokba. 2001.
- Bándi Gyula: Környezetvédelmi jog. 1996.
- Novotni Zoltán: A magyar agrárjog fejlődésének vázlata Magyar Közigazgatás 1991./ 3. 275-280. o.
- Általános közigazgatási ismeretek. KSZK, Budapest, 2009.
- Lőrincz Lajos – Takács Albert: A közigazgatás-tudomány alapjai. Rejtjel Kiadó Kft, Budapest, 2001.

16. ÉLŐHELY-VÉDELEM

Az élőhely, élettér és életközösség fogalma; a természetes, természetközeli és mesterséges élőhelyek csoportosítási lehetőségei. A magyarországi természetes élőhelyek bemutatása. Leromlási folyamatok a magyarországi természeti területeken. A hemeróbia fogalma, becslési lehetőségei. Regenerációs folyamatok a magyarországi természeti területeken, a regeneráció mérési lehetőségei. Természetvédelmi feladatok a természetes élőhelyeken. A nem természetes élőhelyek védelmének szükségessége. Az élőhelyvédelem, mint az állatvédelem és a vadgazdálkodás alapja. Mezei élőhelyek védelme és fejlesztése. Vízi élőhelyek védelme és fejlesztése. Erdei élőhelyek védelme és fejlesztése.

Kötelező és ajánlott irodalom:

- Szmorad F. - Tímár G. (szerk.): Növény társulástani és ökológiai tanulmányok. - TILIA Vol. I., Sopron, 1995.
- Faragó S.: Élőhelyfejlesztés az apróvad-gazdálkodásban. - Mezőgazda Kiadó, Budapest, 1997.
- Csapody I. - Halupa L. - Keszthelyi I.: Irányelvek a természetvédelem alatt álló erdők kezelésére. - KTM, Budapest, 1995.
- Borhidi A. et al.: Vörös Könyv. Magyarország veszélyeztetett növény társulásai. - Akadémiai Kiadó, Budapest, 1998.
- Láng E. (szerk.): Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer I-X. - MTA ÖBKI - MTM, Budapest, 1997

17. KÖRNYEZET- ÉS TÁJGAZDÁLKODÁS

A környezetvédelem, környezetgazdálkodás, a fenntartható táj- és környezetgazdálkodás fogalma, kialakulása. A fenntartható táj- és környezetgazdálkodás megteremtéséhez alapvetően szükséges természeti erőforrások állapotának, minőségének jellemzői az erőforrásokkal való racionális gazdálkodás. Meg nem újítható erőforrások (fosszilis) hatása a környezetre, a megújuló erőforrások szerepe a környezet állapotát illetően. A biomasz energiaforrások lehetőségei. Az ökológia által feltárt természettörvények alkalmazása a gazdálkodásban. Az anyagáramlást és anyaggazdálkodást biztosító folyamatok. Az anyagszerveződés általános törvényei. Erőforrás fogyasztás, erőforrás rekonstrukció, erőforrás védelem. Az árutermelés hatása a természeti erőforrások állapotára, minőségére. Az Agrár-környezetgazdálkodás meghatározása. Az Agrár-környezetgazdálkodás helyzete az EU-ban és Magyarországon. Magyarország természeti adottságainak rövid ismertetése. Magyarország zónarendszerének bemutatása. A környezetvédelem és a mezőgazdaság kapcsolata. Fenntartható mezőgazdálkodás. Mezőgazdasági termelési alternatívák. A mezőgazdaság környezetkárosító hatásainak ismertetése. Környezetvédelmi programok az EU-ban és

Magyarországon. A Nemzeti Vidékfejlesztési Terv (NVT) ismertetése. A Nemzeti Vidékfejlesztési Terv (NVT) , Nemzeti Fejlesztési Terv (NFT), Agrár és Vidékfejlesztési Operatív Program (AVOP), Nemzeti Vidékfejlesztési Terv (NVT) ismertetése. A Nemzeti Agrár-környezetvédelmi Program (NAKP) céljának ismertetése. Országos NAKP programok ismertetése. Agrár-környezetgazdálkodási és az integrált gazdálkodási alprogram bemutatása. A NAKP térségi programjainak ismertetése – ÉTT területek és tájközpontok, mintagazdaságok bemutatása. Ökológiai gyepgazdálkodás és az ökológiai szőlő és gyümölcsstermesztés és borászat ismertetése. A természetvédelem és a mezőgazdaság kapcsolata. Magyarországi Natura 2000 területek bemutatása. A gazdálkodás szabályozása a NATURA 2000 területeken. A NAKP információs feladatai. Üzemtervek és táblatörzskönyvek készítése. Az Érzékeny Természeti Területek (ÉTT) ismertetése. A mezőgazdaság és a természetvédelem kapcsolata az ÉTT területeken. Műtrágyák és a környezet, peszticidek és a környezet, a környezet erősödő savasodása és az erőforrások állapota. A környezeti problémák megjelenése a közgazdaságtanban. Közgazdaságtani irányzatok: ökológiai közgazdaságtan és a környezetgazdaságtan. Zöldülő nemzeti elszámolások. Különböző szabályozási mechanizmusok a környezeti állapot megfelelő minőségben való fennmaradásáért: közvetlen vagy normatív szabályozás, közvetett vagy gazdasági szabályozás (adó, szubvenció, piacteremtés). A környezetgazdálkodás mikrogazdasági szintjei. A vállalat(ok) és környezete. Társadalmi és vállalati érdekek közötti ellentmondás feloldásának lehetséges módjai. A vállalat (a vállalatvezető) környezeti felelőssége. A vállalat, mint ökológiai alrendszer. A fenntartható táj- és környezetgazdálkodás lokális, regionális és globális környezetbiztonsági vonatkozásai.

Kötelező és ajánlott irodalom:

- Bándi Gy. (sorozat szerk.): Az Európai Unió környezetvédelmi szabályozása - KJK, Bp. 1999.
- Fodor L.: Integratív környezetjog - Bíbor Kiadó, Bp. 2000.
- Kerekes S. - Szlávik J.: Környezeti menedzsment közgazdasági eszközei - KJK, Bp. 2001.
- Sántha A.: Környezetgazdálkodás I. - Akadémia Kiadó, Bp. 1993
- Sántha A.: Környezetgazdálkodás II. - Nemzeti Könyvkiadó, Bp. 1993

18. ERDŐGAZDASÁGI ISMERETEK

Az erdészeti ismeretek enciklopédikus összefoglalása, az alapok megismertetése. A tárgy szintetizálja az alapozó tárgyak ismereteit, rávilágít az erdő fogalmára, az erdei életközösségre, a szakmai tevékenységre, valamint alapot ad egyes későbbi környezetvédelmi, környezetgazdálkodási tantárgyaknak. Az erdő fogalma. Az erdő mint ökoszisztéma (abiotikus és biotikus tényezők). Erdőtársulások, erdőtípusok. A fenntartható erdő- és vadgazdálkodás fogalma, kritériumai. Erdőtípusok. Maggazdálkodás, csemetetermesztés. Erdősítés, fásítás. Erdőnevelés. Erdőbecslés. Erdővédelem. Fahasználat. Erdőművelés (erdősítés, erdőnevelés). Az erdő és a vad kapcsolata. Erdőhasználat. Erdőbecslés, erdőrendezés.

Kötelező és ajánlott irodalom:

- Varga Szabolcs: Erdészeti ismeretek. Egyetemi jegyzet. Sopron, 1997.
- Danszky I. szerk.: Erdőművelés I.-II. Mezőgazdasági Kiadó, Budapest, 1973.
- Solymos R.: Erdőfelújítás- és nevelés a természetközeli erdőgazdálkodásban. Mezőg. Szaktudás Kiadó, Budapest, 2000.

19. HAL- és VADGAZDÁLKODÁS

A halgazdálkodás fogalma, története. A halászat és haltenyésztés világelelmezési és hazai szerepe. Fogási tendenciák, értékek. Legfontosabb fogott és tenyésztett halfajaink. A halak környezetének jellemzése. Vízípusok. A vizek fizikai és kémiai jellemzői. Halastavak típusai. Természetes halpopulációk jellemzése. A halak növekedése, viselkedése. Halászati módok, eszközök. Fenntartható halászat. Halszaporítás I. Pisztráng, csuka, tokfélék, sügérfélék. Halszaporítás II. Pontyfélék, harcsafélék. Haltenyésztési stratégiák. Extenzív, intenzív nevelés, polikultúra, monokultúra. A természetes táplálék szervezetek és azok megtermelése tavakban. Tóelőkészítés, trágyázás, levegőztetés, vízcsere. Lehalászás, teletetés, válogatás, szállítás. Intenzív, zártrendszerű haltenyésztés, elfolyóvizek tisztítása, újrahasználata Sokhasznú (multifunkciós) tógazdaság kialakítása, üzemeltetése. Halegészségügyi alapismeretek. Engedélyezett kezelési módszerek. A halászat természetvédelmi vonatkozásai. A halászati törvény.

A vadgazdálkodás hazai története, és szervezeti formái. A vadászat és a vadgazdálkodás jogi szabályozása. A gímszarvas vadgazdálkodási jelentősége, állománydinamikája, etológiája. A dóm és az őz hazai elterjedése, táplálkozás és szaporodásbiológiája. A vaddisznó és a muflon vadgazdálkodási és természetvédelmi megítélése. A fácán és a fogoly állományviszonyai hazánkban. A mezei nyúl populációbiológiai jellemzői, hasznosításának lehetőségei. A vízivadfajok állományviszonyai, hasznosításuk természetvédelmi vonatkozásai. Zárttéri apróvadtenyésztés. Vaddisznóskertek létesítése. Vadgazdálkodási berendezések. Lőfegyver és lőszerismeret. Vadászati módok és módszerek. A vadgazdálkodás természetvédelmi vonatkozásai. A vadgazdálkodás törvényi szabályozása. Hal-és vadgazdálkodás az EU-ban.

Kötelező és ajánlott irodalom:

- Horváth L. (szerk.): Halbiológia és haltenyésztés, Mezőgazda Kiadó, 2000.
- Bíró P.: Vizsgálati módszerek és értékelő eljárások a halbiológiában (KLTE Debrecen, kézirat, 128 old.) 1999.
- Faragó, S.: Vadászati állattan. Mezőgazda Kiadó. Budapest, 2002.
- Faragó, S.: Magyar vadászenciklopédia. Totem Kiadó. Budapest, 2006.
- Csányi, S.: Vadbiológia. Mezőgazda Kiadó. Budapest, 2007.

20. KÖRNYEZETEGÉSZSÉGTAN

A népesség és a környezet kapcsolata. Fizikai hatások és az egészség kapcsolata: az ionizáló és nem ionizáló sugárzás hatásai, a zaj hatása. A környezet kémiai anyagainak hatása az egészségre: a levegő a víz és a talajok szerves és szervetlen szennyezőinek hatásai, hatásmechanizmusok. A biológiai szennyezők: a vírusok és a baktériumok, patogén mikroorganizmusok. A toxikus anyagok csoportosításának szempontjai. A mérgek bejutása, felszívódása és transzportja a szervezetben. A detoxikáció lehetséges mechanizmusai, a mérgek transzformációs reakciói. A környezetszennyezők toxikológiai tesztelése. A biológiai tesztmódszerek alkalmazhatósága és kritériumai. Rövid és hosszú lejáratú módszerek. A mutagén anyagok hatásai, kimutatásuk. Korai figyelmeztető rendszerek és alkalmazási lehetőségei.

Az egészséges környezet és annak biztosítása. Természetes környezet, a levegő, a víz és a talaj egészségügye. Mesterséges környezet, falvak, városok, lakások. Személyi gondozás, szokások, egészséges életmód kialakítása. Az ember életmódjának hatása az egészségre: a

dohányzás, a stressz, az alkohol és a kábítószer hatása. Az allergia, mint napjaink egyik népbetegsége. Az egészséges öltözködés és táplálkozás. A mentálhigiéne fogalma és jelentősége. Katasztrófa során bekövetkezett sérüléstípusok és betegségek jellemzése, a kárhelyen történő egészségügyi ellátás szabályai. Ön- és kölcsönös segélynyújtás.

Kötelező és ajánlott irodalom:

- Dr. Bombay Lászlóné: Egészségtani és gondozási ismeretek. OKKER Oktatási Iroda, 1995.
- Dr. Gion Gábor: Egészségvédelem. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1995.
- Nagy István, Dr. Nyilas Károly: Az ember biológiája és egészségtana (egységes jegyzet, kézirat). Nemzeti Tankönyvkiadó, 1993.
- St. John Ambulance, St. Andrew's Ambulance Association, Brit Vöröskereszt – Az elsősegély alapkönyve. Mérték Kiadó, Budapest, 2003.

21. KÖZIGAZGATÁS – KÖZIGAZGATÁSI ELJÁRÁS

Közigazgatási alapfogalmak, alapelvek. A KET hatálya. Joghatóság, hatáskör, illetékesség. Alapeljárás. A hatóság döntései. Hatósági bizonyítvány, igazolvány, nyilvántartás. Jogorvoslatok. Végrehajtás. Az eljárási költség. Az elektronikus ügyintézés és hatósági szolgáltatás. A védelmi tevékenység fogalmai, céljai, feladatai, szervei és intézményei. A rendészet jogszabályi alapjai, a rendészeti igazgatás. Az érdekelt és közreműködő szervek kapcsolata, feladata a biztonsági igazgatásban. Hagyományos feladatok és új kihívások a környezetbiztonság területén. A környezetbiztonság szervezeti és irányítási rendszere.

Kötelező és ajánlott irodalom:

- Dr. Bukovics István: Katasztrófavédelmi igazgatás. Budapesti Corvinus Egyetem Államigazgatási Kar jegyzete, Budapest, 2008.
- Közigazgatás-tudományi Antológia I., ELTE, Budapest, 1993.
- Józsa Fábián: KET Kérdezz – Felelek. Opten Informatikai Kft, Budapest, 2008.

22. GLOBÁLIS KÖRNYEZETI MÓDOSULÁSOK

A globalizáció lényege, sajátosságai. A globalizálódó világgazdaság. A globális problémák felismerése, világkonferenciák. Világmodellek (Medows és társai, Tinbergen-modell, Gábor-Colombo jelentés, Leontief-modell, Somogyi-modell). A globális környezeti problémák fontosabb nemzetközi és hazai vonatkozásai.

A légkör globális problémái, az üvegházhatás várható következményei. A Vahava-program. Globális vízproblémák, vízszennyezés, édesvízvédelem, elsivatagosodás, aszályhajlam erősödése. Az erdőirtás mint globális probléma. Az esőerdők pusztítása. A savas ülepedés hatásai. Az emberiség energiagondjai, lehetséges megoldások. Az atomenergia és nukleáris hulladékok. A hulladék mint globális probléma. A műanyagok jövőbeni szerepe. A kemizáció és a mezőgazdaság. A „zöldforradalom” és a világelelmezés. A népességgrobbanás és az urbanizáció. Egyéb urbanizációs problémák (szmog, zsúfoltság, stressz jelenség, stb.). Az ökonómia csapdájában. Termelés és fogyasztás. A fenntartható fejlődés kérdőjelei.

A globális gondolkodás a földi környezetről. Jövőképek, modellek.

Kötelező és ajánlott irodalom:

- Rakonczai J.: Globális környezeti kihívások. Universitas Szeged Kiadó, Szeged 2008.
- Kerényi A.: Általános környezetvédelem. Globális gondok lehetséges megoldások. Mozaik Oktatási Stúdió, Szeged, 1995.
- Al Gore: Mérlegen a Föld. Ökológia és az emberi lélek. Föld Napja Alapítvány, 1993.
- Vida G.: Helyünk a bioszférában, Tipotex Elektronikus Kiadó Kft., 2001.

23. KERTÉSZETI TERMESZTÉS

A kertészeti termesztés fogalma feladata, jelentősége, felosztása. A zöldségtermesztés története. A zöldségnövények rendszerezése, származása és csoportosítása. Szaporító- és termesztő berendezések. A zöldségfélék szaporítása. Növényváltás (vetésforgó), tápanyagellátás, növényápolási munkák és öntözés. A zöldségnövények betakarítása, előkészítése értékesítésre és tárolásra. A gyümölcsstermesztés története és helyzete. Magyarország gyümölcstermő tájai. A gyümölcstermő növények rendszertana és gyakorlati csoportjai. Gyümölcs-termő növények alaktana, élettani sajátosságai és szaporítási módjai. Gyümölcstermő ültetvények létesítésének ökológia és gazdasági feltételei. Ültetvények létesítése, termőfelület kialakítása és fenntartása. Talajerő-gazdálkodás a gyümölcsökben. Termés betakarítás és gyümölcstárolás. A szőlőtermesztés kialakulása, története, valamint jelenlegi nemzetközi és hazai helyzete. A szőlő rendszertani besorolása és morfológiája. A szőlőtermesztés környezeti feltételei. A szőlő életszakaszai, évi biológiai ciklusa és vegetációs fázisai. Szőlő fajtaismeret. Dísnövények csoportosítása és termesztése. A kertészeti termesztés hazai és nemzetközi jelentősége és perspektívái.

Kötelező és ajánlott irodalom:

- Cselótei L., Nyujto S., Csáky A.: Kertészet. Mezőgazda Kiadó. Budapest, 1993.
- Géczy L.- Polyák D.- Szabó M.: Szőlőtermesztési és borászati alapismeretek. Nyíregyházi Főiskola MMFK (főiskolai jegyzet) , 2003.
- Géczy L. : Zöldségtermesztés I. Nyíregyházi Főiskola MMFK (főiskolai jegyzet) 2001.
- Soltész M.: Integrált gyümölcsstermesztés. Mezőgazda Kiadó, Budapest, 1998.

24. ÁLLATTENYÉSZTÉSI és TAKARMÁNYGAZDÁLKODÁSI ISMERETEK

Az állattenyésztés jelentősége, helyzete, gazdasági állataink eredete, rendszerezése. Általános állattenyésztés (környezetvédelmi vonatkozások, takarmányozási-, állathigiéniai- és járványügyi ismeretek). Gazdasági állataink küllemi sajátosságai, növekedése fejlődése. Genetikai módszerek alkalmazása, tenyésztési eljárások. Értékmérő tulajdonságok. Környezeti tényezők, gazdasági állatok elhelyezése. Gazdasági állataink szaporítása, ápolása és gondozása, védelme. Az állati termékelőállítás takarmányozási alapjai, takarmányértékelési rendszerek. Monogasztrikus és kérődző állatok takarmányozásának sajátosságai, gazdasági állataink takarmányai. A szarvas-marhatenyésztés jelentősége, helyzete, fajtaismeret. Tejtermelő tehenészet, húsmarhatartás, borjú és növendéknevelés, marhahizlalás. A juhtenyésztés jelentősége, helyzete, juhajták. Anyajuhtartás, tej-, és gyapjútermelés, bárányhizlalás, vágás és minősítés. A sertésenyésztés jelentősége helyzete, fajtaismeret. Koca- és kantartás, malac- és tenyészszülő nevelés, sertéshizlalás. A baromfitenyésztés

jelentősége helyzete, fajták és hibridek. Keltetés, nevelés, tojástermelés, vágóbaromfi, baromfihús, máj és tolltermelés.

Kötelező és ajánlott irodalom:

- Szabó F. (szerk.): Állattenyésztés (BSc tankönyv), Mezőgazda Kiadó, 2006.
- Horn P. (szerk.): Állattenyésztés I. Mezőgazda Kiadó, Budapest, 1995.
- Horn P. (szerk.): Állattenyésztés II. Mezőgazda Kiadó, Budapest, 1999.

25. SZŐLŐ- és GYÜMÖLCSTERMESZTÉS

A képzésben elméleti ismereteket adunk át általános szőlészeti és gyümölcstermesztési témakörökben: foglalkozunk a szőlő- és gyümölcstermesztés szerepével, jelentőségével, jelenlegi helyzetével, valamint a szőlő- és gyümölcstermesztés történeti -, biológiai - és ökológiai alapjaival. A szőlő- és gyümölcstermesztés jelentősége a fenntartható környezetgazdálkodásban. Bemutatjuk továbbá a szőlő- és gyümölcstermesztés gyakorlatát, kitérünk a szőlő- és gyümölcstüftvények létesítésének, s a szőlő és gyümölcs termesztéstechnológiájának sajátosságaira; ismertetjük a fiatal és a már termőre fordult ültetvényekben végzendő az agro- és fitotechnikai műveletek lényegét, s tárgyaljuk a szőlőfajta és gyümölcsfajta ismeret és –használat alapjait. Cél, hogy a hallgatók átfogó képet kapjanak a szőlészeti és gyümölcstermesztés elméleti alapjairól, s a termesztés gyakorlati fogásairól. Magyarország szőlő- és gyümölcstermesztésének története. A szőlő és gyümölcsfélék környezeti igénye. A szőlő és gyümölcsfélék növekedése, fejlődése. Szőlő- és gyümölcstüftvények létesítése. A szőlő és gyümölcsfélék metszése. A szőlő és gyümölcsfélék zöldmunkái. Tápanyag-gazdálkodás. Talajművelés. Öntözés, növényvédelem, szüret.

Kötelező és ajánlott irodalom:

- Szabó F. (szerk.):
- Béneyi F. – Lőrincz A. – Sz. Nagy L.: Szőlőtermesztés. 3. kiadás, Mezőgazda Kiadó, Budapest, 2003.
- Kozma P.: A Szőlő és termesztése I. - II. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2001.
- Hofmann U. – Köpfer P. – Werner A.: Ökológiai szőlőtermesztés. Mezőgazda Kiadó, Budapest, 2008.
- Papp J. (szerk.): Gyümölcstermesztési alapismeretek. Mezőgazda Kiadó, Budapest, 2003.
- Papp J. (szerk.): A gyümölcsök termesztése. Mezőgazda Kiadó, Budapest, 2004.

26. SZÁNTÓFÖLDI NÖVÉNYTERMESZTÉS

A növénytermesztés fogalma, fejlődésének fontosabb korszakai a világon és hazánkban. A növénytermesztés fejlesztésének alapelvei a múltban, a jelenben és jövőben. A növénytermesztés ökológiai, biológiai és agrotechnikai elemei. A fenntartható, multifunkcionális növénytermesztés jellemzése, “ex situ” és “in situ” környezetvédelem jellemzői a növénytermesztésben. A termőhely és fajtaspecifikus növénytermesztési modellek fontosabb jellemzői. A hazai mezőgazdaság művelési ágainak szerkezete, a fontosabb termesztett szántóföldi növények vetésterülete és termésátlaga. A szántóföldi növénytermesztési biológiai alapjai, a genotípus, a vetőmag használata, a fajtamegválasztás tényezői. Az öntermékenyülő és idegen termékenyülő növények vetőmag szaporítása. A GMO

növények előállítása agronómiai, környezetvédelmi és élelmiszerbiztonsági kihatásai. Szántóföldi növénytermesztés tápanyaggazdálkodásának elemei. A hazai műtrágya és szerves-trágya felhasználásának alakulása, intenzív és környezetkímélő trágyázási rendszer legfontosabb elemei. A szántóföldi növények talajelőkészítései rendszere. A növényvédelem elemei, integrált növényvédelem, alapfogalmak. A szántóföldi növények vetésének alapjai. A szántóföldi növények öntözésének alapjai. A szántóföldi növények betakarításának alapjai. Az ökológiai gazdálkodás fogalma, perspektívái. A precíziós növénytermesztés fogalma, elemei megvalósításának módjai. A fajtaminősítés rendszere. Energiatermelés lehetőségei a szántóföldi növénytermesztésben. A búzatermesztés jelentősége a világon és hazánkban, felhasználási területek, kereskedelmi, piaci trendek, minőségi paraméterek. A búza éghajlat- és talajigénye, vetésváltása, talaj-előkészítése. A búza trágyázása, vetése. A búza növényvédelme, ápolása és betakarítása. A búzafajták csoportosítása, a fajták ismertetése, a fajtamegválasztás üzemi szempontjai. A kukorica éghajlat- és talajigénye. A kukorica öntözése. A kukorica talaj-előkészítése, vetése. A kukorica vetésváltása és trágyázása. A kukorica növényvédelme, ápolása, betakarítása. A kukoricahibridek csoportosítása (előállítás, érésidő, felhasználás szerint). A napraforgó termesztés jelentősége, éghajlat- és talajigénye, biológiai alapok. A napraforgó vetésváltása, trágyázása, talajelőkészítése. A napraforgó vetése, ápolása, betakarítása. A lucerna termesztés jelentősége, éghajlat- és talajigénye. A lucerna talajelőkészítése, telepítése, öntözése. A lucerna vetésváltása, trágyázása, ápolása, betakarítása. A lucerna vetőmagtermesztése.

Kötelező és ajánlott irodalom:

- Radics L.: Szántóföldi növénytermesztés. Szaktudás Kiadó Ház. Budapest, 2006.
- Hajdú M. (szerk.): A szántóföldi növénytermesztés átalakulása (1950-1980). Akadémiai Kiadó, Budapest, 1987.
- Estók I.(szerk.): Agrárvilág Magyarországon 1848-2002. Argumentum Kiadó-Magyar Mezőgazdasági Múzeum, Budapest. 2002.t

27. NÖVÉNYVÉDELMI ISMERETEK

Növényvédelmi kémia, növénykórtan, növényvédelmi állattan, gyomirtás, növényvédelmi géptan, valamint integrált növényvédelem. A növényvédelem feladata, a növényi károsító fogalma. A növényvédelem módszerei (agrotechnikai, mechanikai, biológiai, kémiai, integrált). A növényvédő szer fogalma, a növényvédő szer felhasználás mennyiségi és minőségi jellemzői. A növényvédő szer engedélyokirat, a biztonságos felhasználáshoz kapcsolódó fontosabb fogalmak (MVI, ÉVI, MMM). A növényvédő szerek méreg- és forgalmazási kategóriái. A növényvédő szerek csoportosítása biológiai hatás, hatásmód és felhasználás szerint. Korszerű védekezési módszerek egyes károsítók ellen. A használatból kivont növényvédő szerek és helyettesítési lehetőségeik. A növényvédelem ökonómiája. A növényvédelem környezet- és természetvédelmi vonatkozásai. A növényvédelem munka- és humán-egészségügyi vonatkozásai. Növényvédelmi informatika és szaktanácsadás. Növényvédelmi biotechnológia. Biológiai növényvédelem. Ökológiai növényvédelem. Minőségbiztosítás a növényvédelemben. A növényvédelem hazai és nemzetközi jogi vonatkozásai.

Kötelező és ajánlott irodalom:

- Glits M., Horváth J., Kuroli G. és Petróczi I.: Növényvédelem. Mezőgazda Kiadó. Budapest, 1997.
- Horváth J.: Növényvirológia. Egyetemi jegyzet. Keszthely, 1999.

- Horváth J. szerk.: A szántóföldi növények betegségei. Mezőgazda Kiadó. Budapest, 1995.
- Jenser G., Mészáros Z. és Sáringer Gy. (1998): A szántóföldi és kertészeti növények kártevői. Mezőgazda Kiadó. Budapest, 1998.
- Engedélyezett növényvédő szerek, termésmenvelő anyagok jegyzéke.

28. PROJEKTMENEDZSER ISMERETEK

A projektmenedzsment kialakulása, fogalma. A projekt fogalma, sikertényezői, jellemzői. A projekt sikerét befolyásoló tényezők. A sikertelenség 7 fő oka a magyarországi projektekben. A projektfolyamat fázisai. Kezdeményezés és célmeghatározás lépései, kapcsolódó dokumentáció, tevékenységek. A projekt tervezése: általános követelmények, terv elemei. Végrehajtási struktúra, a nagyobb munkafázisok tervének elkészítése. Becslések alkalmazása a PM-ben. Időtartam, erőforrások becslése. Logikai terv - hálóterv elkészítése, kritikus út fogalma, számítása, elemzése. Erőforrástervezés elemei, eszközei. Ember-, eszköz-, költségtervezés. Mérföldkövek és döntési pontok rögzítése. Projekt kockázatmenedzsment. Projektterv összeállítása. Kommunikációs terv elemei, szerepe és fontossága, elkészítése. Projekttervezetek, követés és ellenőrzés. Projekt lezárásának folyamata, dokumentáció.

A projekt humán környezete. A projektmenedzser szerepe, funkciói, készségei, felelősségi és hatásköre. Szervezeti struktúrák és projektmenedzsment. A projektfolyamatok és a projektteam. Projektvezetői csoportirányítási feladatok a projektfolyamat fázisaiban

Motiváció a projektben - gyakorlat és tapasztalat. Projektben való működés és hierarchiában való működés összehasonlítása az egyén és vezető szempontjából. Thomas motivációs elmélete, gyakorlati megvalósítás. Projektvezetés a gyakorlatban.

Kötelező és ajánlott irodalom:

- Keith Lockyer – James Gordon: Projekttervezés és hálós tervezési technikák, Kossuth Kiadó, Budapest, 2000.
- Papp O.: Projektmenedzsment, BME MTKI, Budapest. 1994.
- Görög M.: Bevezetés a projektmenedzsmentbe, BKE AULA Kiadó, Budapest, 1993.
- Aggteleky B.: Projekttervezés, Közgazd. Dok., 1997.

TEREPGYAKORLAT

A hallgatók a szakmai terepgyakorlatot a környezetbiztonsági katasztrófavédelmi tevékenységben feladat- és hatáskörrel rendelkező szervezeteknél, intézményeknél, illetve a veszélyes tevékenységet folytató gazdálkodó szervezeteknél hajtják végre, figyelembe véve a munkahelyi és egyéni lehetőségeket, illetve érdeklődési köröket.

Kötelező és ajánlott irodalom:

- a tantárgyokhoz felsorolt szakirodalmak